

سازمان چاپارخانه‌های ایران در عصر قاجار

نویسنده: ویلیام فلور

ترجمه: دکتر محمد ابراهیم زارعی

شراره السادات میرصفدری

سرشناسه : ویلیام فلور، ۱۹۴۲ - م.
عنوان و نام : سازمان چاپارخانه‌های ایران در عصر قاجار
مشخصات نشر : همدان: دانش مانا، ۱۳۹۴.
مشخصات : ۷۰ص.
شابک : 978-964-90968-4-1
وضعیت : فنیایی مختصر
یادداشت : فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir>
یادداشت : کتاب حاضر ترجمه مقاله

THE CHAPAR-KHANA SYSTEM IN QAJAR

شناسه افزوده : زارعی، محمدابراهیم، ۱۳۴۲ - ، مترجم
شناسه افزوده : میرصفدری، شراره سادات، ۱۳۶۰ - ، مترجم
شماره : ۲۸۰۷۶۸۳

نام کتاب : سازمان چاپارخانه‌های ایران در عصر قاجار
تالیف : ویلیام فلور
مترجمین : دکتر محمد ابراهیم زارعی ۱۳۴۲ شراره السادات میرصفدری ، ۱۳۶۰
ناشر : انتشارات دانش مانا
چاپ و صحافی : چنار- کلک
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ اول : ۱۳۹۴
قیمت : ۵۰۰۰ تومان
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۰۹۶۸-۴-۱

مقدمه مترجمان

سازمان برید در ایران همپای دیگر سرزمینهای همجوار از جایگاه خاصی برخوردار بوده است. هر چند که از دوره‌های هخامنشیان و اشکانی آگاهیهای اندکی به دست ما رسیده، ولی به باور بسیار از پژوهشگران نظام برید (چاپارخانه) ایران در دوران هخامنشی به لحاظ گستردگی سرزمینی مورد توجه بیشتری قرار داشته است. چنانکه هردودت مورخ یونانی از راههای این دوره و بناهای وابسته به آن یاد می‌کند. حتی گزنفون چاپارخانه را به کوروش بنیانگذار سلسله هخامنشی نسبت می‌دهد. آگاهیهای ما از دوران ساسانی هم چندان فراوان نیست، اما آن قدر هست که بر توان و گستردگی شگفت‌آورش دلالت نماید.

این سازمان با همان چارچوب به دوره اسلامی (دوران اموی و عباسی) منتقل شد و در دوره عباسی به اوج قدرت رسید و کتابهای راه شناخت برای کار برید در همان زمان نوشته شد (بنگرید به دایره المعارف بزرگ اسلامی). سازمان برید در دوره سلجوقی هم دارای جایگاه خاصی بوده است. کار این سازمان به لحاظ اهمیت در دوره‌های ایلخانی، تیموری و صفوی به روال گذشته تداوم حیات داده است. در دوره قاجار این سازمان تحت عنوان چاپارخانه به فعالیت خود ادامه داد.

سازمان اداری برید را صاحب دیوان البرید ریاست می‌کرده است. صاحب برید پیوسته با شخص شاه، خلیفه و سلطان ارتباط داشته است. زیرا کار صاحب برید فقط نامه رسانی نبوده، بلکه در مقام جاسوس مخصوص دربار نیز عهده دار وظایف حساسی بوده است. دو سازمان موازی در کنار برید وجود داشته است: یک دستگاهی که به یاری کبوتران نامه‌ها را می‌فرستاد و دیگری سازمانی که برای اطلاع رسانی از آتش و نور و آینه استفاده می‌کرد.

سازمان برید یا چاپارخانه در ایران دوره قاجار تحت تاثیر عقب‌ماندگی‌های دیگر از رشد و توسعه بازماند و با سبک و سیاق قدیمی کار می‌کرد، حتی این سازمان در مقایسه با سازمان مشابه در کشور همسایه در وضعیت مناسبی قرار نداشته، ولی به لحاظ نیاز نظام حکومتی همپای تحولات جهانی به تدریج دستخوش دگرگونی گردید.

مقدمه مولف

پاسخ به این سؤال که چرا من در مورد چاپارخانه‌ها نوشته‌ام، هم سخت و هم آسان است. به این دلیل آسان است که من در مورد موضوعاتی تحقیق کردم که یا هیچ چیز در مورد آن‌ها نمی‌دانستم و یا اینکه اطلاعات کمی در مورد آنها داشتم و کنجکاوانه به دنبال پر کردن این خلأ دانشی خود بودم و سخت است، به این دلیل که مسائل زیادی وجود دارد که من در مورد آنها هیچ اطلاعاتی ندارم یا اینکه حداقل چیز زیادی در مورد آنها نمی‌دانم. بنابراین هر زمان که به جبهه و ناآگاهی دچار شده‌ام، در مورد موضوعات مختلفی و در دوره‌های زمانی مختلف، تحقیق کردم و مطالبی را نوشته‌ام. به عبارت دیگر، انتخاب موضوع چاپارخانه‌ها اتفاقی بوده است. تاریخ در مورد روابط میان افراد، جوامع و فرهنگ‌ها است، به عبارت دیگر تاریخ در مورد تمام چیزهایی است که ما را با یکدیگر مرتبط می‌کند. یک راه برای ارتباط با افراد دیگر، ارسال پیام و یا مسافرت به محل آنهاست و در صورت انتخاب راه دوم، چاپارخانه‌ها گاهی مناسب و راحت و گاهی نامناسب بودند و افراد در عصر قاجار در راه‌هایی که شهرهای زیادی را به هم متصل می‌کرد، در آنجا توقف می‌کردند. به طور کلی، نوشتن در مورد این جنبه از مسافرت در ایران (ایران، ۲۰۱۰)، تداوم منطقی تلاش‌های قبلی من برای روشن کردن تاریخ سیستم پستی در ایران (چاپار در دانشنامه ایرانیکا) و نحوه عملکرد و انواع کاروانسراها در عصر صفوی در ایران (ایران ۱۹۹۹) است، که مطالعه آنرا به شما پیشنهاد می‌کنم. البته من در اینجا متوقف نمی‌شوم زیرا از دهه ۱۸۷۰، مهمان خانه‌ها، هتل‌ها و مسافرخانه‌ها جایگزین چاپارخانه‌ها شدند. بنابراین من مقاله‌ای با عنوان "هتل‌ها در ایران طی سال‌های ۱۸۷۰-۱۹۴۰" نوشته‌ام که به زودی در مجله "دانشنامه ایرانیکا" چاپ می‌شود. با توجه به اینکه چاپارخانه‌ها و هتل‌ها در بین راه‌ها یا نزدیک به راه‌ها قرار گرفته بودند، من به مسیرهای مختلفی که شهرها را به هم مرتبط می‌کردند، علاقه‌مند شدم. من در مقاله‌ای با عنوان "جاده قندهار" با ویراستاری ویلیام فلور و ادموند هرزیگ در مجله ایران و جهان در عصر صفوی صفحات ۲۲۵ تا ۲۵۳ (لندن ۲۰۱۲)، یک

شرح مفصل در مورد مسیر بندرعباس تا اصفهان در طول سال‌های ۱۶۱۷ تا ۱۷۱۷ (ایران ۱۹۹۹) و همچنین مسیر میان اصفهان در دوره صفوی تا قندهار نوشته ام. من همچنین مسیر میان بندر کنگ تا شهر لار و همچنین مسیر میان اصفهان و بغداد را مورد مطالعه قرار داده ام که هر دو در مرحله پیش‌نویس نهایی هستند و در آینده نزدیک آنها را به اتمام خواهم رساند. این طبیعی است که در زمان نگارش هر کتاب یا مقاله‌ای، من دارای میزانی از ناآگاهی یا کم‌دانشی بوده‌ام. امیدوارم این موضوع محققان دیگر را تشویق کند تا چیزی به کار من افزوده و آنرا بهبود داده و هر جا لازم باشد، تصحیح کنند.

www.ketab.ir

فهرست مندرجات

۱	سازماندهی سامانه.....
۲	مقدمه.....
۹	سازمان اجرایی.....
۱۵	سرعت.....
۱۷	چه کسانی می‌توانستند از خدمات استفاده کنند؟.....
۱۹	هزینه اجاره اسب‌های پستی:.....
۲۰	شاگرد چاپار.....
۲۰	چاپارخانه یا پست‌خانه.....
۲۵	تسهیلات.....
۲۷	اسب‌های پست.....
۳۴	نقل و انتقال در سیستم چاپارخانه.....
۴۵	نتیجه‌گیری.....
۴۷	II شبکه ایستگاه‌های پستی.....
۴۹	۱- جاده پستی بین تبریز و تهران.....
۵۳	۲- جاده پستی بین تهران و شیراز (بوشهر) جاده تابستانی.....
۶۰	۳- مسیر (جاده) پستی بین تهران و بغداد.....
۶۳	۴- جاده پستی بین تهران و مشهد.....
۶۴	۵- جاده پستی بین استرآباد و تهران.....

۶-جاده پستی بین رشت و تهران..... ۶۶

۷-جاده پستی بین تهران و کرمان..... ۶۸

۸-جاده پستی بین مرزی روسیه و تبریز..... ۷۱

۹-جاده پستی مرزی بین ترکیه و تبریز..... ۷۱

www.ketab.ir